

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET

1867. évi szeptember hó 22—25-ik napjain

SÁROSPATAKON

tartott

KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

A tiszáninnyi ref. egyházkerület folyó 1867. év szeptember hó 22—25-ik napjain Sárospatakon tartá meg főtiszteletű **Kun Bertalan** szuperintendens úr, és nagyméltóságú idősb báró **Vay Miklós** ő excellenciája kettős elnöklete alatt őszi közgyűlését, az egyházmegyék képviselői s több ez alkalomra egybegyülekezett és közügyeink iránt élénk érdekeltséggel viseltető buzgó hitsorsosok jelenlétében és közremunkálásával.

Az egyházmegyék képviselői voltak :

Az abauji egyházmegyéből.

Futó Dániel, esperes,

Kérészy Mihály,

Fodor Pál,

Batta József, főjegyző.

} tanácsbírák.

Komáromy László, tanácsbíró.

Juhász Mihály, egyházmegyei ügyvéd.

Az alsóborsodi egyházmegyéből.

Prágai Lajos, esperes,

Vattay Sándor,

Fekete Károly,

Nyilas Samu,

} tanácsbírák.

Szathmári Király Pál, segédgondnok.

Bay Bertalan,

Mocsáry Lajos,

B. Vay Béla,

Zsoldos Imre,

} tanácsbírák.

A gömöri egyházmegyéből.

Szentpétery Sámuel, helyettesített esperes és tanácsbíró.

Béky Sámuel, főjegyző.

Ragályi Miksa, tanácsbíró.

A felsőborsodi egyházmegyéből.

Molnár József, esperes.
 Debreczeni Gábor, tanácsbíró.
 Bodnár Endre, főjegyző.

Ragályi György, segédgondnok.
 Sipos Kálmán, tanácsbíró.

Az alsózempléni egyházmegyéből.

Hegedűs László, esperes.
 Kőrösy István, társesperes.
 Nagy József,
 Anti János, } tanácsbírák.
 Kopré Ferenc,
 Miskolczy Pál, főjegyző.

Bódogh Károly,
 Váradi Szabó Lajos, } tanácsbírák.

Az unghi egyházmegyéből.

Szabó András, esperes,
 Rásky Endre, } tanácsbírák.
 Lábás Boldizsár, }
 Német Imre, főjegyző

Bernáth Zsigmond, segédgondnok.
 Héthy Antal, tanácsbíró.

A felsőzempléni egyházmegyéből.

Laky Endre, esperes.
 Kálniczky János, } tanácsbírák.
 Molnár István, }
 Rásky Lajos, aljegyző.
 Dudás Lajos, kazsui lelkész.

Cseley János, segédgondnok.
 Juhász Antal,
 Dercsényi Kálmán, } tanácsbírák.
 Pilissy Zsigmond, }
 Vékey Gedeon,

A tornai egyházmegyéből.

Lovass Sámuel, esperes,
 Vajányi Lajos, főjegyző.

Papp János, tanácsbíró.

Árvai József, sárospataki főiskolai és képezdei
 igazgató
 Pásztor Dániel, miskolci főgimnáziumi igazgató.
 Bálint József, egyházkerületi főjegyző.

Apostol József,
 Fekete Dezső, egyházkerületi világi aljegyzők.
 Kun Dániel, sárospataki főiskolai ügyviselő.

A főiskolai összes tanári kar.

E közgyűlésünk alkalmára lévén kitűzve az egyházkerületbeli, még fel nem avatott ifju lelkészek ünnepélyes fölavatása: a közgyűlést megelőzőtt vasárnapon, azaz szeptember hó 22-én, a reggeli órákban, szokott harangjeladásra az összes egyházkerületi nagyszámú közönség a városi templomba gyülekezett egybe, holott is a 74-ik dicséret 1-5-dik verseinek az összes gyülekezet általi buzgó elénklése után Fejes István sátoralja-ujhelyi fölavatandó ifju lelkész lépett szószékbe, s Istenhez emelt buzgó előima után II. Kor. 17:18. versét vevén fel alkalmi egyházi beszéde alapigéjéül, jelesül fejtegető, hogy a föltetszett ujvilág, még most kétezer év múlva sem teljesen ujvilág; miszerint Isten országa tömve van a hivatalosokkal, de a választottaktól meg lehetőszen üres, sőt mintha feltámadt volna sirjából az óvilág szel-

leme, ismét pusztulni kezd a lelki élet, enyészik a kegyesség, bomladoz a szövetség békéje, — s nyomósan előadá az általánosan panaszlott baj fő okait. A közérdekeltséggel hallgatott épületes s alkalmoszerű egyházi beszéd bevégezte után a gyülekezet ugyanazon dicséret 6, 7, 8-dik verseit buzgóan elénekelvén: főtiszt, Kun Bertalan szuperintendens ur lépett a szószékbe, s főpásztori lelkes beszédét kiválólag a felavatandó ifju lelkészekhez intézvén, meghatóan adá elő: a szorosabb értelemben vett papi gondnak általánosságban vett főbb mozzanatait, s a papi hivatal ezen ágának gyümölcsözővé tételére megkívántató tulajdonokat. Előadá azon kötelességeket, melyeket a papi gond a lelkésznek, elébb az összes egyház, majd saját egyháza érdekében s gyülekezete egyes tagjainak irányában eleibe ir, s felhívá a felavatra váró ifju lelkészeket önmagukkal számvetésre, képességük, buzgalmuk, s a papi szent szolgálatban tanúsítandó készségöket illetőleg. Miért is komoly kérdéseket intézett hozzájuk; jelesen: 1. ha meg vannak-e lelkekben győződve a keresztyén vallás isteni eredetéről, becséről, s minden más vallást meghaladó tökéletes és boldogító volta felől? 2. ha benső hivatásukat követve tiszta lélekkel vállaltják-e föl a sok teherrel és nagy felelősséggel járó lelkitanítói hivatalt? 3. ha készek-e esküvel is pecsételni, hogy a keresztyén vallás tudományát minden megelegyítés nélkül fogják hirdetni, s a szerint kívánnak-e élni? Mely kérdésekre, miután a felhívott ifju lelkészek benső meggyőződést tanúsító komoly odaadással, s hallható szóval igenlőleg feleltek: az urasztala mellett széket foglalt jegyzői kar által, életrajzaik, tudományos készületekről s erkölcsi magukviseléséről szóló bizonylataik fölolvastatván: e felolvasás folyama alatt az illetők egyen-egyen felállottak, s ez által magukat a gyülekezetnek bemutatták. Mi megtörténvén, a főpásztor felhívására mindnyájan kiállottak, s a főjegyző által előttük felolvasott esküjüket a papi szent hivatalra ünnepélyesen letették. Majd a „Jövel szentlélek ur isten“ dicséret három versét felállva és lelki buzgósággal éneklék el a felavatandók, mit követett azonnal a felavata ünnepélyes mozzanata, t. i. az esperesi kar, vagyis a vének, ki-és körbe állván a főpásztorral együtt; elsőben is Futó Dániel, mint az abauji egyházmegye elválasztott esperese fogadá el a vének kezeinek fejére tétele közben, az őt esperesi hivatalára felavató főpásztori áldást. Ezután következtek az ifju lelkészek, kik hasonlóan a vének kezeinek fejökre tétele, s a főpásztori buzgó áldás reájok adása által a papi szent hivatalra felavattattak. Névszerint a következők: 1. Török István nagy-géresi, 2. Tóth Sámuel sajó-keszi, 3. Zárnok János héthi, 4. Jobbágy János mártonfalvi, 5. Molnár Pál igrici, 6. Mészáros Endre bánhorváti, 7. Tóth Sámuel geleji, 8. Marsalko Endre diósgyőri, 9. Gömőri Péter devecseri, 10. Varga József baktai, 11. Simon József balajti, 12. Ábrahám István mokesai, 13. Nagy Ferenc hevesi, 14. Zombory Gedő megyaszói, 15. Tóth Lajos hidvégi, 16. Fejes István sátoralja-ujhelyi, 17. Benkő Gáspár vendégi, 18. Soltész János hegymegi, 19. Szántay István nagyidai, 20. Szabó József szalonnai lelkészek. A főpásztor végre, még egyszer s ujjal lelkesen buzdítván őket nagy felelősséggel és teherrel járó hivataluk pontos, lelkiismeretes, és mindent feláldozó készséggel teljesítésére: egy a minden áldások adójához emelt buzgó főpásztori hálaima, és a 75-dik dicséret 3, 4, 5. verseinek hasonló buzgósággal eléneklése zárá be az evangyéliumi szent vallásunk szelleméhez illő egyszerű szent ünnepélyt.

144. Istenisztelet után főt. szuperintendens ur, a felavatott ifju lelkészek papi diplomája kiadására Lovass Sámuel tornai, Laky Endre felsőzempléni, Prágay Lajos alsóborsodi esperes és Bálint József egyházkerületi főjegyző urakat bizván meg.

Azok a szokott törvényes alakban a felavatott ifju lelkészeknek kiadattak, s az általuk a papi-özvegy-árvatárba befizetett beléptidij összeg a dékáni hivatalnak beküldötött.

Mészáros Endre bánhorváti, Tót Sámuel sajókeszi, Zombory Gedő megyaszói, Molnár Pál igrici lelkészek pedig a papi-özvegy-árvatárba a szokott beléptidijt ez alkalommal nem fizetvén be, ez, a netalán más uton történhetett befizetés igazolhatása, vagy a befizetés eszközölése tekintetéből az illető esperes uraknak az egyházlátogatás alkalmára figyelembentartás végett ajánltatik.

145. A fölavatásban részesült 20 ifju lelkész által 42 o. é. forint fizettetett be a sárospataki főiskolai könyvtár részére:

Ezen 42. frt a főiskolai pénztárnoki hivatalnak kézbesítettett.

A következő napon, azaz szeptember hó 23-dikán főtiszt. szuperintendens ur szívélyesen üdvözlőlvén a közgyűlési közönséget, köztanácskozásunkra Isten segedelmét esdő buzgó imája után a közgyűlést megnyitottnak nyilvánította. Holott is:

146. Az egyházmegyék képviselőinek megbízó levelei igazoltattak.

147. Szabon János gömöri esperes, s Ragályi Ferdinánd szintén gömöri, Lovász Miklós tornai segédgondnok urak, gyűlésünkön meg nem jelenésök, az általok bejelentett akadályozó körülményeknek méltányos tekintetbe vétele mellett igazoltnak tekintetik.

148. Cseley János felsőzempléni elválasztott segédgondnok ur megjelenvén közgyűlésünkben:

Esküjét hivatalára ünnepélyesen letette, s közgyűlésünk által örömmel és szívélyesen üdvözlöttnév, székét elfoglalta.

149. A Sárospatakon 1867-dik év július hó 8, 9, 10 s 11-ik napjain tartott egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének elintézését igénylő pontjai vétetvén átnézés alá, azokra következő határozatok hozattak:

a) 98. — a. Egyházkerületi ügyész Horváth Antal ur által azon előterjesztés tétvén, miszerint a Farkas Antal-féle tartozásból, a Csepcesányi—Szemere Erzsébet asszonytól megvásárlott ingatlanon fekvő 1500 frtot Zsoldos Imre ur külön kötvénnyel biztosítani ajánlkozott,

ennek mielőbb fogantatosítását eszközteni egyházkerületi ügyész urnak kötelességébe tétetik.

b) 98. — c. Olvastatott e folyó év május hó 7. s több napjain Miskolcon tartott egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 33-dik számára vonatkozólag, egy a vallási és iskolai ügyekre vonatkozó törvényjavaslati terv megkésztésével megbízott választmány beadott javaslata; mely szerint választmány előterjeszti mindenek előtt: hogy részletes törvényjavaslati tervvel ezuttal még nem léphetett föl oly tárgyban, melynek részletezése egyfelől kiváló fontosságú elvi megállapodásokat feltételez, másfelől szükségessé teszi azt, hogy a javaslatok tapasztalati és statisztikai tényekre és adatokra támaszkodjanak, tényekre és adatokra, melyeknek egy része még kellőképen kiderítve nincs, s választmány véleménye szerint csakis országos nyomozások által hozható. Mely okból választmány előterjesztett munkálatában csakis oly általános elvek szerint igyekezett megállapodásra jutni, melyeknek mikénti elfogadása szolgálhat egyedül biztos kiindulási pontul a törvényjavaslati terv elkészítésében. E javaslathoz mellékelten olvastattak azon tapasztalati tények, melyek az iskolai nevelés magasabb színvonalára emelkedett államok életéből vannak felmutatva, s melyek kellő tájékozásul szolgálhatnak hazánkban is az iskolai ügyek körül szükségelt, sőt nélkülözhetlen reformokra nézve.

Választmánynak ez ügyben előterjesztett munkálata, mely az iskolai ügyekre vonatkozó törvényjavaslati terv kiállításában irányadóul szolgálható, s tapasztalati tényeken fölállított alapelveket terjeszt elő, mint az iskolai fontos ügyeknek minden részleteiben komoly átgondolását feltüntető jeles munkálat egyházkerületünk által méltányló elismeréssel fogadtatik. A vallás- és iskolaügyeket azonban ugy az állam, mint az egyház magas céljait tekintve, sokkal fontosabbaknak tartván egyházkerületünk, minthogy egy azokra vonatkozó törvényjavaslat készítésére minél terjedtebb körben lehető bővebb megfontolás végett időt ne szükségesne; visszatétek jelen javaslat az illető választmányhoz azon utasítás mellett, hogy az ezen munkálatban kimutatott alapelvek nyomán, mint a vallás-, ugy az iskolaügyben is egy alakszerű törvényjavaslatot készítvén; e törvényjavaslat jelen munkálathoz kapcsoltan, s ezzel együtt 1000 példányban kinyomatandó, s ugy az egyházmegyéknek, s illetőleg ezek egyházainak, mint a testvér-

egyházkerületeknek megküldendő lészen, az egyházmegyék, s illetőleg a testvéregyházkerületek komoly megfontolás után nyilvánítandó véleménye fogván ezen alapelvek, s azok nyomán készítendő törvényjavaslatok el- vagy nem fogadása, s azoknak módosítása iránti határozásban irányadóul szolgál.

c) 98. — g. Az egyházkerületi fő-leánynövelde részére megvásárlandónak elrendelt helyiségre vonatkozó adásvevési szerződés bemutatván:

Ezt azon hozzáttétellel hagyja helyben egyházkerületünk, miszerint a főt. szuperintendens ur által szükségesnek bejelentett átalakítás házilag eszközöndőnek határozatván el, annak foganatosítása körül, az érintett helyiségnek megszerzése tárgyában kiküldöttekkel együtt munkálkodásra, vallásos buzgalma, de építészeti szakértése felől is dicséretesen ismert Battó István ur fölkérétni határozatott.

d) 98. — h. A Sárospatakon létező Rozgonyi-féle telken fedél alatt álló ujkaszárnya kiépítéséről, ennek nagyobb szerű konviktussá alakításáról, belsejéről javaslattal készített megbizottak az illető tervezeti rajzot és költségvetést benyújták.

A benyújtott javaslat alapvonásaiban minden észrevétel nélkül elfogadtván, annak 1. szakasza szerint, a konviktus helyiségeül szolgáló épület kiépítése és berendezéséhez megkivántató, összesen 12,000 frtnak fedezését egyházkerületünk ezennel határozatilag kimondván, ugyanazt ezennel folyóvá teszi; egyszersmind a tervezett kiépítés, illetőleg átalakításhoz szükséges munkálatoknak azonnali megkezdését elrendelvén: azoknak a célszerűség szempontjából, házilag vagy árlejtés útján leendő eszközölésével főiskolánk algondnokait s jogigazgatóját bizza meg, s velök együtt munkálkodásra Bódogh Károly mérnök s alsózempléni egyházmegyei tanácsbíró urat kéri fel.

e) 99. Főtiszteltetű szuperintendens ur jelentvén, hogy a vallás és közoktatási magyar minisztérium által, az álladalmi kincstárból nem javadalmozott alapítványok célszerű megadóztatása végett bekivánt kimutatásokat az illető minisztériumhoz felterjesztette.

Tudomásul vétetik.

f) 104. Czelder Márton oláhországi magyar misszionáriusnak azon kérelme, hogy a b. e. pálóci Horváth Mária urhölgy hagyományának a misszió segélyezésére a sárospataki főiskola s a máramaros-szigethi iskola által fizetendő egy évi kamata a galatzi templom, s a parochiális hely megszerzésére utalványoztatnék, a végrendelettel foglalkozó választmányhoz lévén utasítva.

Ez ujlag figyelmébe ajánltatik.

g) 105. A moldva-oláhországi misszió ügyének jelen állásáról biztos tudomás-szerzés végett, egy a testvér egyház kerületekkel közmegegyezéssel választandó bizalmi férfui kiküldésére, a testvér egyházkerületek fölhivandóknak határozatván:

Emlékezetbe hozatik.

h) Dr. Heiszler József ur a dogmatika-theológia tanárává el lévén választva, az egyházkerületi küldöttség részéről jelentetik, hogy a tisztelt tanár ur a beállott iskolai év kezdetével tanszékét elfoglalta.

Örvendetes tudomásul vétetik.

i) 107. Bálint József egyházkerületi aljegyző — főjegyzőnek megválasztatván, az ennek folytán megürült egyházkerületi aljegyzői hivatal betöltésére vonatkozó s beadott szavazatok felbontására kiküldött Laky Endre felsőzempléni, Futó Dániel abauji esperes, Ragályi György felsőborsodi segédgondnok, Fekete Dezső tiszt. világi jegyző urak eljárások eredményét abban terjeszték elő, miszerint a jelenlegi szavazás alkalmával általános többséget senki sem nyert.

Ennek következtében a legtöbb szavazatot nyert egyének közül, miután Árvay József képezdei igazgató ur, magát a kijelöltek közül kiha-

gyatni kérte, újabb választás alá Misley Károly, Fodor Károly, Fodor Pál, Német Imre, és Nyilas Sámuel urak jelöltettek ki, az egyházmegyék oda utasítottván, miszerint szabályszerűen kiállítandó szavazatukat jövő 1868-ik év tavaszán Miskolcon tartandó közgyűlésünkre a meghatározva levő büntetés terhe alatt mulhatlanul küldjék be.

Ugyanez alkalommal, miután a csáthi egyház mindkét, és a bacskai egyház szavazata, egyedül csak a lelkész aláírásával lévén ellátva szabályellenesen, az aszalai, erdő-horváti és tizza-tarjáni egyházak pedig szavazatot sem adván be, ezekre a szabályszerű büntetés, maguk igazolása fenhagyása mellett kimondatott, foganatosításával az illető esperesi hivatalok megbízatván.

Egyébiránt, miután a palágyi, kis-ráti és gercselyi lelkészek, a folyó év tavaszán Miskolcon tartott közgyűlés alkalmával a fennebbi szám alatti határozat folytán reájok szabott büntetés pénzt befizetni mindeddig elmulasztották, az illető esperes urak ennek behajtása végett kellő intézkedés tételre emlékeztetnek.

k) 109. Olvastatott az egyházkerületi küldöttség folyó év szeptember 23-án tartott gyűlése jegyzőkönyvének 1-ső száma alatt a tanári kar által előterjesztett azon jelentés, melyszerint nevezett tanári kar a főtiszt. egyházkerületnek a dócensekre vonatkozó határozatát, az akadémiái reform és a dócensek által előadani szándékolt tantárgyak fontosságából eredő aggodalma miatt nem a kijelölt nyilvános, hanem magán uton hajtotta végre; és miután azon egyéneket, kiket magánuton megkeresett, s kikre egész nyugodtsággal bízható vala a kérdéses tantárgyak előadását, dócensekül meg nem nyerheté, és ezen tudakozódás alatt, az idő annyira eljárt, hogy az intézkedést tovább nem halaszthatván; a vállalkozó helybeli erőket volt kénytelen igénybe venni. Ugyanazért ideiglenesen úgy intézkedett, hogy a beállott iskolai évben a szentírásmagyarázatot dr. Heiszler József hittanár, a metafizikát, Erdélyi János akadémiái tanár, a héber nyelvet pedig Kun Pál gimnáziumi tanár adja elő. Mely intézkedését az akadémiái tanári karnak egyházkerületi küldöttség a főtiszt. egyházkerület elé oly célból terjeszti s ajánlja, hogy azt a felsorolt indokok figyelembe vétele mellett helyben hagyni s megerősíteni méltóztassék.

Egyházkerületünk méltó megütközéssel értesült a felől, hogy legutóbbi közgyűlésében a dócensek alkalmazására vonatkozó határozatát az iskolai igazgatóság mindez ideig végre nem hajtotta, s annak helyébe pótló intézkedést tén. Megütközéssel vette pedig annyival inkább, mert ezen intézkedés által reménylette az akadémiánkban, s különösen a theologiai szakban ez idő szerint előállott hézagokat, s a még eddig elő nem adott tantárgyaknak, a sürgető szükség által igényelt előadását is legalkalmasabban pótolhatni. E mellett célja volt egyházkerületünknek azon határozatában foglalt intézkedés által a tanárjelölteknek maguk képzésére s kitüntetésére mielőbb alkalmat szolgáltatni; meg lévén győződve egyházkerületi kormányunk, hogy ez intézkedése egy a maga idejében közhírré tétel folytán reménylhetőleg dócensekül jelentkezendő egyének alkalmazása által eszközölhető lett volna. Miután azonban egyházkerületünk ama határozatának a beállott iskolai év kezdetével nem lett elégtéve, a tanári kar által előterjesztett pótló intézkedést legideiglenesebben azon akaratának világos kijelentése mellett hagyja meg, hogy a fennebb érintett határozat a főiskolai egyházi algondnok neve alatt, a pótlólag előadást igénylő tantárgyaknak kijelölése mellett haladék nélkül, minél terjedtebb körben közhírré tétetvén, az ennek folytán jelentkezhetendő egyéneknek dócensekül alkalmazása által a létező tanhézagok már a jövő iskolai utófél év kezdetére kellően pótolva legyenek. Dr. Heiszler József urnak a dogmatika-theologiai tanszék elfogadása folytán, az ezen tanszékhez tartozó tantárgyak előadása tanári tisztjeihez tartozván, bizton reményli egyházkerületünk, hogy e tisztét az eddigi berendezés szerint minden kifogás nélkül teljesítendi; elvárván másrésztől az összes akadémiái tanári kartól is, hogy a létező hiányokat addig is, míg a rendes tanári székek betöltetnének, a tantárgyaknak úgy ideiglenesen saját tagjai, mint a majdan alkalmazandó dócensek közötti célszerű beosztása által kellően pótolni, s ez

által egyházkerületünknek eddigi intézkedései nem sikerülése feletti aggodalmát eloszlatni készséggel sietend.

l) 110. Egy a főiskola életének minden rétegeibe beható általános tanügyi reformra vonatkozó kimerítő javaslat illetőleg terv készítésével, s annak egyházkerületünk jóváhagyása és megerősítése alá terjesztésével az egyházkerületi küldöttség bizatván meg:

Figyelmébe ajánlatik.

m) 111. A vallás és közoktatási magyar kir. minisztérium f. év július 23-án 6385. sz. a. kelt intézvényében főgondnok ur ő nagyméltósága egyházkerületünk nevében és megbízása folytán Sárospatakon államvizsgálati bizottmány felállítása iránti előterjesztése következtében arról értesítettik, miszerint az államvizsgálati rendszer kellő rendezéseig a minisztérium újabb változás tételét célszerűnek nem látja.

Tudomásul vétetett.

n) 115. A főiskolai közvizsgákra s egyházkerületi gyűlésekre időnként hivatalosan megjelenni szokott egyházkerületi személyzet és küldöttségek részére a főiskola épülete ugynevezett paradicsomsorán levő szobáknak szálásul berendezése, és

o) 116. Egy főiskolai ház tanügyi hivatal felállítása a főiskolai előljárásság, s illetőleg gazdaságiválasztmányra bizatván, szintén

ujjlag figyelmébe hozatik.

p) 123. Az unghi egyházmegyében kebelezett bajánházi egyház lelkészének az egyházkerületi főjegyzői hivatalra vonatkozó szavazat be nem adása iránt tett öngazoló előterjesztése tudomás szerzés végett az illető esperes urhoz utasíttatván:

Jelentése beváratik.

150. A vallás és közoktatási m. kir. miniszter ur főgondnok ő nagy méltóságához 1867. jul. 9-ről 5184. sz. a. intézett átiratában az ágostai és helvét hitvallásu egyház, és iskolák világi felügyelőinek egymás közt és más hatóságokkal váltani szokott hivatalos levelezései s pénzküldeményei számára a postadíjmentesség engedélyezésére vonatkozólag, a magyar királyi földmivelés, ipar és kereskedelmi miniszter által folyó év jun. 22-én 1991. sz. a. közölt értesítést közli, mely szerint semmi nehézség sem forog fenn arra nézve, hogy hivatalos levelezéseik, ha külsőleg az elküldendőnek neve és lakhelyével, valamint az ügy darab számával s azon záradékkal „postadíjmentesen, hivatalos tárgy, egyházi (iskolai) ügyben“ ellátvák, postadíjmentesen szállíttassanak.

Ezen miniszteri közlemény tartalmáról tudomás s alkalmazkodás végett az egyházkerületbeli esperesi hivatalok értesíttetni határozatnak.

151. Olvastattak a magyar királyi belügyminisztériumnak folyó év augusztus 26-án 2848. sz. alatt kelt intézvénye, melyszerint egy helvét hitvallásu cseh-tót tanítóképezde alakításához szükséges alap növelése tekintetéből könyöradományok gyűjtését engedélyezvén, erről azon hozzáadással értesíti egyházkerületi közönségünket, hogy a gyűjtések elrendelése s a begyüendő összegnek rendeltetése helyére leendő eljuttatása iránt saját hatáskörében intézkedjék. Továbbá:

152. A magyar királyi vallás és közoktatási minisztériumnak folyó évi augusztus 21. 8298. sz. a. kelt, s a csehországi wallensdorfi helvét hitű fiók egyház részére, iskolája fenntarthatása céljából engedélyezett gyűjtés iránti intézkedés s a begyüendő összegnek a minisztériumhoz leendő beküldése, valamint

153. Ugyanazon minisztériumnak folyó év augusztus 21-én 8293. sz. a. kelt, s a Nógrádmegyében kebelezett Szirák községhez tartozó bágyoni ev. leányegyháznak iskola és tanítólak építésre engedményezett segélygyűjtése, s a begyüendő könyöradománynak egyenesen a bányai ágostai hitvallásu evang. szuperintendens kezéhez leendő eljuttatása iránti intézvényei.

Mely három rendbeli intézvény tudomásul vétetvén, az azokban megne-

vezett, és segélyadományt igénylő szűkölködő egyházak a jövő évben hirdendő tárgyak sorába beigtattatni határozattak.

154. Előterjeszti főtiszteletű szuperintendens ur báró Eötvös József ő nagyméltóságának a népnevelési egyletek mielőbbi alakítása tárgyában kibocsátott, s már hazaszerte ismert jeles felhívó szózatát, s az ehhez kapcsolt előleges tervrajzot, melyben irányadó szabályok foglaltatnak a netalán keletkezendő egyletek mikénti alakulása és működésére úzve.

Egyházkerületi közönségünk méltányló elismeréssel fogadta báró Eötvös József ur ő nagyméltóságának, a lelkes hazafinak, a népnevelés, s általában a közoktatás terén sok oldalú ismeretet és szakavatottságot tanusító fölhívását, s abban a népnevelés fontos ügye iránti hóbuzgalmának s gondoskodásának világos jeleit ismeré föl; belátja azt is, hogy szervezésre váró hazai fontos ügyeink közt alig van fontosabb, melyre nézve a célszerű reformnak nagyobb szüksége volna, mint a népnevelés; teljesen osztja ő nagyméltóságának, a buzgó ügybarátnak azon kiindulási pontját is, miszerint a népnevelésnek szabadsága alkotmányos országban ép oly lényeges, mint a sajtószabadság; mert e nélkül a polgárok szellemi fejlődése erőszakosan egy bizonyos irányba szoríttatnék, s egyedül ott fejlődhetik ki életrevaló, önálló s maradandó, és az emberi polgáriasságra kivánt eredménnyel gyümölcsöző műveltség, hol a művelődés szükségének érzete a nemzet lelkületében fölébradvén, a polgárok minden osztályának vállvetett közreműködése által magából az összes népleteből fejlődik ki. Ugyanazért a szent ügynek, a népnevelés iránti érdekeltségnek kedves jelentőségeül fogja egyházkerületi közönségünk tekinteni, ha ily egyletek minél nagyobb számmal fognak keletkezni hazánk kebelében.

A mennyiben azonban magyarországi ev. reformált egyházunk már szervezeténél, s az iskolaügygyel való szoros összeköttetésnél fogva, de azon alapokra való tekintetnél fogva is, melyeken a népnevelés, s általában az oktatás ügye egyházunkban, mint autonom testület kebelében nyugszik, midőn ez eddigelé saját erejéből fedezvén népnevelési, s általában iskoláinak kiadásait, önmaga keresvén időnként forrásokat, létesítvén módokat, eszközöket arra, hogy e szent ügynek a kor kívánalmaihoz képest virágzását előmozdítsa; maga az egyház egy messze terjedt egylet jótévő alakjában tűnik fel, mely áldásában milliókat részesített; mint ily testület tehát nem teheti, hogy anyagi erejét, s áldozatkészségét melylyel újabb nevelési egyletek létesítése jár, többfelé megosztssa, s mint testület, hiveit újabb áldozattételekre szólítsa.

Azonban polgári s hazai egyetemes téren hazafiui örömmel szemlélné mindenkor, ha egyes hivei a fontos ügy feladatától áthatva résztvetők, melegével támogatni fogják e hazafiui vállalatot, s maga egyházkerületünk erkölcsi támogatását attól megvonni nem fogja. Sőt a mennyiben népnevelési s általános oktatási ügyünknek a nyilvánosság volt eleitől fogva éltető levegője, ha és a mennyiben a tervezett népnevelési egyletek, nyilvános iskolai életünk terén ismeretet, tapasztalást szerezni, oktatási ügyünket észlelni óhajtják, iskoláink, mint nyilvános intézetek előttük mindig nyitva leendenek, s egy vagy más dologban kivánt fölvilágosítást adni, egyházfeljáróink az ily egyletek organumainak mindig készek lesznek.

155. Polgár Mihály egyházkerületi főjegyző a dunáninneni helvét hitű, és Karsay Sándor szuperintendens urak a dunántúli ágostai hitvallású egyházkerületek utóbbi jegyzőkönyveit egyházkerületünknek megküldvén:

Szives köszönettel fogadtattak, s jegyzőkönyveink viszont megküldése által a testvéri figyelem viszonztatni határozattott.

Ennek alkalmából egyházkerületi jegyzőkönyveinknek az eddigi példánymennyiségben történt kinyomatása a szükséghez képest elegendőnek nem találtatván, azok jövőre 100-al több példányban kinyomatni határozattatnak.

156. Az abauji egyházmegye folyó év augusztus hó 27, 28. napjain Göncön tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 12. száma alatt előterjesztvén: miszerint Kovács Károly erdőhorváti lelkész, az ellene egyháza által emelt vádak alul, melyek az ez ügyben ottan el-

járt küldöttség nyomozása folytán alaptalanoknak, s így semmiseknek bizonyultak be, feloldoztatott.

Örvendetes tudomásul vétetik.

157. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből, a szántói egyházban Béky Sámuel lelkészszé választatásának 20 egyháztagnál kívánt megsemmisítésére, s a díjlevélnek ugyan ezen tagok által kívánt kevesbítésére vonatkozó azon határozatát, mely szerint a mennyiben sem a díjlevél kevesbítésére alapos okot nem lát, sem az állítólag korteskedéssel eszközölt papválasztásnak az előterjesztett adatok nyomán törvénytelenységét igazolva nem találja: úgy az érintett díjlevél, mint a lelkészválasztásra vonatkozólag, egyházkerületünk ítélete és jóváhagyása alá fölterjeszti.

Béky Sámuelnek, a szántói egyház tagjai nagy többsége által az előterjesztett adatok nyomán, törvény- és szabályszerűleg történt megválasztása ellen, az annak megsemmisítését kérő 20 egyháztagnál felfolyamodványában semmi alapos érvek fel nem hozatván, s így a választás, maga az illető egyházmegyei kormány által is, mint ilyen megerősített; az egyházmegye ezen határozata jóváhagyatik, s Béky Sámuel szántói lelkészszé választatása megerősítettetik. A díjlevélre nézve azonban az illető egyházmegye oda utasítottatik, hogy tekintetbe véve ezen egyháznak nyomasztó anyagi helyzetét; a díjlevél átvizsgálása, s annak netalán szükségelendő módosítása mellett, ez ügyben a méltányosság szempontjából magával az egyházzal mindkét fél megnyugtatóására elintézni igyekezzék.

158. Ugyanazon egyházmegye a kebelebeli esperesi hivatalhoz eladás végett küldött „Kis tükör,” és egyházkerületi gyűlések jegyzőkönyveinek fölmaradt példányai tekintetében intézkedést tétetni kér.

Ugy a még el nem kelt példányok, mint az elkelték árának kinyomozása, s beküldése iránt saját körében intézkedést tenni, az előterjesztést tevő abauji egyházmegyének ajánlatik figyelmébe.

159. Ugyanazon egyházmegyében kebelezett devecseri egyház lelkészének díjlevele nem eredetiben lévén fölterjesztve:

Ezen hiány pótlása tekintetéből az illető egyházmegyéhez visszautasítottatik.

160. Az ugyanazon egyházmegyében kebelezett korláthi egyház tagjai fölterjesztett folyamodványukban előterjesztik: miszerint lelkészüket Uj Ferenc urat az alpári egyház lelkészévé megválasztván, — a megürült lelkészi hivatalra, miután a megkeresett lelkészek a meghívást el nem fogadták: Bodnár Endre tornyos-németii segédlelkészt választák meg lelkészökké; kit is ezen minőségben megerősítettetni s hivatala elfoglalására feljogosítani kérik.

Miután egyházkerületi kormányunk hason esetekben csak mint felelősségi hatóság szokott eljárni; és miután folyamodó egyház kívánsága, illetőleg kérelme, mint látszik az illető egyházmegyei hatóság előtt még nem tárgyalatott; nevezett egyház ez ügybeni kérelmével a felelősségi jog fön- tarthatása mellett az illető egyházmegyei székhez visszautasítottatik.

161. A felsőborsodi egyházmegye az 1867. év szept. 4. Vadnán tartott közgyűlésében előterjesztvén: hogy a mennyiben a több rendbeli fölterjesztett panaszok folytán az egyházi személyek fizetésére nézve, többnyire még a mult századokban megalapított kulcsok, már ma a sok részben megváltozott korviszonyok miatt elavultak, használhatlanokká váltak: a díjlapokat megvizsgáltatni, s egy újabb, a korviszonyokhoz alkalmazott, s mennyire lehet egy öntetű fizetési kulcs megalapítását, s az egyházi személyek fizetését az eddiginél biztosabb alapra fektetni kéri.

A jelenlegi politikai viszonyok egyházunk anyagi ügyeire nézve is a válság időszakát képezvén: míg a hazai törvényhozás ez ügyben netalán kedvezőbb kiegészítő intézkedésekre nyujtana biztosabb kilátást; egyházkerületünk az illető egyházmegyének ez időpont türelmes bevárását ajánlja.

162. Ugyanazon egyházmegye az iránt kér intézkedést tétetni, hogy az iskolaköteles

gyermeknek napszamos munkára küldésétől a szülők, s ugyanazoknak felfogadásától a napszamos munkát igénybe vevők tiltassanak el.

Az előterjesztett esethezi hasonlóknak, a fölterjesztést tevő egyházmegye az illető polgári hatóság föllépésének igénybevételére utasíttatik.

163. Ugyanazon egyházmegyében kebeleztet mártonyii egyház, lelkészének és iskolatanítójának díjlevelét megerősítés végett bemutatja.

A bemutatott díjlevel tekintetében az illető egyházmegyének arra vonatkozó megerősítő határozata, de maga a díjlevel is, azért, mert az egyház pecsétjével el nem láttatott, s szabályszerűleg kiállítva nem lévén, ezen hiányok pótlása végett a felsőborsodi egyházmegyéhez visszautasíttatik.

164. Az unghi egyházmegye Szeretván folyó év augusztus hó 28-án tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 2. száma alatti jelentése folytán az általa ugy elvben, mint gyakorlatban is elfogadott 3 éves egyházmegyei tisztújításnak az egyházmegyeileg megalapított rendszabályok értelmében ez alkalommal is megtörtént keresztülvitele

Tudomásul vétetik.

165. A gömöri egyházmegye folyó évi szeptemberhó 10, 11. napján Náprágyon tartott közgyűlése jegyzőkönyve 42. száma alatt az egyházkerületi jegyzőkönyveket maga részére az eddiginél több, jelesen 55 példányban kérvén megküldetni:

Ebbeli kívánságának az egyházkerületi jegyzőkönyvek fennebb meghatározott nagyobb számú példányokbani kinyomatása által készséggel elégtéve leend.

166. Ugyanazon egyházmegye Takaró Istvánt, a vecskei igen csekély jövedelmű egyház lelkészét a hollandi gyámházból segélyeztetni kérvén:

E kérelem az ezen gyámházt kezelő választmányhoz utasíttatik.

167. Ugyanazon egyházmegye a rimaszécsi anyaegyházhoz tartozó zádorházi, iványi és cakói leányegyházaknak az általuk eddigelé közösen használt zádorházi iskola Iványiba áttétele iránti határozatát, ez és a cakói leányegyháznak kérelmére azon indokolással terjeszti föl megerősítés s jóváhagyás végett egyházkerületünk elé: mert a cakói és iványi egyházak ez ügy keresztülvitelében dicséretreméltó buzgóságot és áldozatkészséget tanúsítottak, és mert a fölterjesztett tanítói díjlevel is elégnek találtatott arra, hogy abból egy családos tanító tisztességesen megélhessen, míg az iványi egyháznak a három egyház között, ésigy alkalmas közelségben fekvése is ez áttételt teszi ajánlatossá. Mely egyházmegyei ajánló határozattal együttesen fölterjesztetett ezen áthelyezésre vonatkozó minden egyházmegyei s küldöttségi jelentés, valamint az iványi egyháznak az iskolahelyül megvásárlott belhelyiségről szóló örök-eladási szerződés is.

Az iványi egyháznak buzgó áldozatkészsége méltányoltatván már csak azon szempontból is, mert a két leányegyház között, s így mintkettőhöz közelségben fekszik, s ez által a leányegyházakbéli gyermekek iskoláztatását sokkal lehetőbbé teszi; az egyházmegyének ez ügyben hozott határozata megerősíttetik, annak kijelentése mellett, hogy míg az iskola teljes áthelyezése megtörténhetnék, a zádorházi közös iskola, a leányegyházak által közös erővel gondosan fentartandó, s az eddigi iskolai és tanítói díjazások, s általában minden az iskolát illető kiszolgáltatások az eddigi kötelezettség szerint lesznek teljesítendőek.

168. Ugyanazon egyházmegye a dubicsányi leányegyház lelkésze s tanítója részére kiállított díjlevelet fölterjesztvén:

az egyházkerületi levéltárba betéttetni rendeltetik.

169. Az alsózempléni egyházmegye az 1867. évi szeptember 10. napján Sárospatakon tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 8. száma alatt ajánlólag előterjeszti néhai Várady Dániel cigándi lelkész özvegyének Árvay Klárának az egyház által is magáévá tett azon kérelmét, miszerint szerencsétlen férje halála következtében reá sulyosodott özvegyi sorsának

némi enyhítése tekintetéből, magát s árváját a cigándi lelkészi fizetés élvezetében a mostanin túl még egy évig meghagyatni kéri.

Egyházkerületi kormányunk sajnos részvétellel viseltetik a kora özvegy-ségre jutott kérelmezőnek szomorú sorsa iránt; azonban az ily eseteknél gyakorlatban levő rendszabályokat több tekintetknél fogva szem elől nem téveszthetve, e kérelmet csak részben teljesítheti, jelesen: hogy a törvény értelmében megválasztandó lelkész, nehogy az egyház sokáig függőben tartassék, már a jövő év tavaszán behelyeztetvén; azon évi papi jövedelemből 25 köből gazona és 250 frt. o. é. a kérelmező özvegyet illetendi.

170. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből Miskolczy Pál tokaji lelkésznek egyházmegyei főjegyzővé lett választatását jelentvén:

Tudomásul vétetik.

171. A felsőzempléni egyházmegye folyó év szeptember 12-én Bodzás-Ujlakon tartott közgyűléséből fölterjeszti a deregnyői egyház azon kérelmét, miszerint több évtizedek óta állítólag az egyházkerületi kormánytól nyert azon kiváltsága, melynél fogva a 6 kommunió alkalmával kitétetni szokott közigazgatási perselybe gyűlt pénzből az egyházlátogatásnak a perselypénz rovatába 1 frt. 26 krt o. é. adott be, az illető egyházmegye által határozatilag megszüntetvén, s ez által sok szükségeinek és kiadásainak egy jelentékeny pótlékát vesztvén el, kéri az egyházkerületi kormányt, hogy engedessék meg részéről ezentul az érintett közigazgatási pénztárba perselypénzül évenként 4 o. é. frnyi általányt fizethetni be, tisztelettel kijelentvén e mellett, hogy bármely esetben is a főtiszteletű egyházkerület határozata iránt hódoló kész engedelmisséggel fog viseltetni.

Az e részben fennálló szabályoknál fogva, nevezett egyház kérelmének hely nem adathatik.

172. A tornai egyházmegye az égerszögi egyház javított s hiteles párban kiállított tanítói díjlevelének egy példányát egyházkerületünknek megküldvén:

Megerősítetik, s az egyházkerületi levéltárba letétetni határozatik.

173. Ugyanazon egyházmegye a kebelében keletkezett tornai leányegyház papi díjlevelét fölterjesztvén, egyszersmind az érintett egyházat egyházkerületünk pártfogásába ajánlja.

A bemutatott példány nem az eredeti első, de pecséttel sem lévén el látva, ezen hiányok pótlását eszközölni, s miután a tornai egyház az egyházmegyéhez intézett folyamodványában segélygyűjtésre is engedélyt kér, e részben is egyházkerületünk elébe véleményes nyilatkozatot adni utasíttatik. Egyébiránt

Ezen alkalommal fölhíva érzi magát egyházkerületünk az összes egyházmegyéket figyelmeztetni, miszerint ügyeljenek föl, hogy a papi s tanítói díjlevelek kellő alakszerűséggel, azaz három eredeti példányban, az illető egyház pecsétjével, s az egyházi előjáróság aláírásával ellátva terjesztessenek föl megerősítés alá.

174. Ugyanazon egyházmegye a kebelében levő hidvég-ardói templom mellé ifju Soltész Gábor által építtetni kezdett juhakol lerontása tárgyában kelt határozatát közölvén, kéri egyházkerületi kormányunkat, hogy a célba vett építkezés meggátolásának s illetőleg a már létező építmények lerontásának elrendelését a vallás és közoktatási minisztériumnál kieszközölni kegyeskednék.

Miután a hidvég-ardói egyház és Soltész Gábor között fennforgó panaszos ügynek elintézésére fölkért tornamegyei bizottmánynak a hidvég-ardói egyház és Soltész Gábor közötti barátságos kiegyenlítést elrendelő határozata, mint a tornai egyházmegye jelen fölterjesztéséből kitünik, foganat nélkül maradt, főtiszteletű szuperintendens úr kéretik föl, hogy jelen ügyben hatályos eljárás iránt a tornamegyei bizottmányt megkeresni sziveskedjék.

175. Az ugyanazon megyében kebeleztet szini egyház még mindig nyomasztó anyagi helyzetének javítása végett az egyházkerületben segélygyűjtést engedélyeztetni kérvén:

Folyamodó egyház egyházmegyéink pártfogásába ajánltatik.

176. Az alsóborsodi egyházmegye az egeri leányegyház templomának felszenteléséről az ezt tárgyazó egyházmegyei gyűlési jegyzőkönyv kivonatának fölterjesztésével értesíti egyházkerületünket.

Örvendetes tudomásul vétetett.

177. Az egyházak fekvő birtokait kimutató rovatos iv, s az egyházlátogatásnál, valamint az alamizsnapénzek célszerű kiosztásánál jövőre zsinórmértékül szolgálendő utasítási javaslat készítésével megbízott küldöttség munkálata bemutatattván:

E küldöttségi munkálat következő módosítással hagyatott helyben:

Az egyházlátogatásnál használandó kérdéseket illetőleg az 1-ső pont azon szavai után „az egyháztagek szorgalmasok-e az istenitisztelek gyakorlásában“ ? még hozzá teendő: „ünnep és vasárnapokon.“ A 4-dik pont egészen kihagyatván, helyette teendő: „az egyházi fegyelem kellően és szabályszerűen gyakoroltatik-e“ ? s végre a 7-dik és 25-dik pont egész terjedelmében kihagyandó.

Az ekként megváltoztatott, s jóvá hagyott küldöttségi munkálat a kellő számú példányokban kinyomatandó rovatos ivekkel együtt intézkedés és alkalmazkodás végett valamennyi egyházmegyének kiadatni határoztatott.

Az alamizsnapénzeknek a segélyezendő egyházak közötti aránylagos kiosztására nézve pedig állandó szabályul szolgálendó jövőre, hogy az egyházkerületünkbeni egyházak részére gyűlt pénzek mint eddig, úgy ezután is az illető egyházaknak lesznek kiadandók; az egyházkerületen kívüli egyházak és intézetekre gyűlt pénzeknek kiosztása felett pedig mindenkor a sárospataki nyári egyházkerületi gyűlés alkalmával e végre kinevezendő küldöttség a körülményekhez képest intézkedend.

178. Olvastatott az egyetemes tanügyi bizottmány 1867 június 13. s 14-ik napján Pesten tartott értekezletének jegyzőkönyve:

a. Az 1. pont: miszerint a megüresült hivataloknak betöltése a tiszántuli egyházkerület képviselői megválasztásának elmulasztása miatt meg nem történhetvén, az elnökségre ideiglenesen ujjlag Hegedűs László és Tisza Kálmán, a pénztárnoki hivatalra Szőnyi Pál, a jegyzői hivatalra Árvay József urak választattak meg.

Kedves tudomásul vétetik.

b. A 9. pont. Bizottmány, maga tájékozása és statisztikai összeállítás végett az egyházkerületekből, melyekből még be nem adattak, a népiskolák szellemi állására vonatkozó adatokat kérvén mielőbb megküldetni:

E részben egyházkerületünk részéről az eddigi mód szerint az esperességek fölhivatnak, hogy egyházmegyéjük kebeléből az adatokat összeállítván, a tavaszi egyházkerületi gyűlés alkalmára az egyházkerületi bizottmánynak beadván, azok ezen bizottmány által viszont az egyetemes bizottmánynak lesznek kellő időben pontosan beszolgáltatandók. Az adatok összeállítására szolgáló rovatos ivék, ha már elfogytak volna, az egyházkerületi népiskolai választmány elnöksége bizatik meg, ezen táblázatok kellő számú példányokban kinyomatására.

c. A 11. pont. Az egyetemes tanügyi bizottmány saját pénztárába előre ki nem számítható kiadásai lehető fedezésére 100 frtot tevő tartalékot látván szükségesnek, külön számadás mellett a pénztárnoknak átadni:

Egyházkerületünk ez intézkedésbe maga részéről készséggel beleegyezik.

d. A 13. pont. A netalán már elfogyott földtekék hiányának lehető kipótlása tekintetéből az egyházkerületek fölhivatnak, hogy saját szükségleteikről a bizottmány egyházi elnökét Hegedűs László urat a megrendelés gyors eszközölhetőse szempontjából minél előbb értesítsék.

Egyházkerületünk esperességeinek utasításul adatik, hogy a legközelebbi egyházlátogatóság által a szükségletek az egyházaknál tudakoztassanak és jegyeztessenek ki, hogy így a kellő megrendelés a bizottmányi elnök-ség útján minél hamarabb eszközölthetessék.

A földtekékhez oly régóta szükségelt globológianak kiadása iránt az egyetemes tanügyi bizottmány ujlag fölkeretik.

e. A 15. pont. A tiszáninneri egyházkerület fölhevására a bizottmány az egyházkerületek által a kebelökben létező egyházmegyék espereseit, segédgondnokait fölkerestetni kívánja, hogy a megszűnt „Népiskolai közlöny“ folyóvátételét az egyházak, lelkészek és tanítók között minden tehetségükkel eszközöljék.

Egyházkerületünk a „Népiskolai közlöny“ ügyében s főleg annak ujra folyóvátételében minden alkalmasoknak látszó eszközöket és módokat megkísértvén, ugy tapasztalta, hogy ezek célhoz nem vezettek; a biztosabb siker eszközlése tekintetéből tehát azon intézkedést látván szükségesnek, hogy a kebelebeli egyházmegyékre az azokbani egyházak számához s tehetségéhez képest bizonyos számú példányokat rendel meg, azon utasítás mellett, hogy a megrendelt példányokat az illető egyházak közt osszák fel, így péld. Abauj 30, Torna 10, Gömör 25, Felső-Borsod 20, Alsó-Borsod 30, Alsó-Zemplén 28, Felső-Zemplén 10, Ungh 15 példányt kap. Az egyházmegyékre ekként kivetett összesen 168 példány árának időnkénti befizetésére nézve a kötelezettség sulya egyházkerületünkre nehezkedvén, megvárja az illető egyházmegyéktől, hogy a rájuk eső s iskoláik minőségéhez és számához képest elhelyezett példányok árát pontosan beszedetvén, az illető helyre beszolgáltatandják, s hogy az ekként ujra folyóvátételű nagybecsű közlöny a népiskolai tanügy szem elől nem téveszthető fontos érdekében állandó életnek örvendhessen, gonddal tartandják, s oda hatni igyekeznek, miszerint az ez iránti érdekelttség ugy a testületeknél, mint az egyeseknél folytonos élénkségekben tartassék fen.

Többi pontjai az egyetemes tanügyi bizottmány jegyzőkönyvének tudomásul vétetvén, e jegyzőkönyvek kellő számú példányokban az egyházmegyéknek megküldetni határozattak.

179. A sárospataki tanítóképezdei tanári testület folyó évi szeptember hó 22-ikén tartott üléséből azon szempontból indulva ki, hogy a képezdében időnként működő segédtanárnak időközben történhető változása károsan hat a képezdésre, mely szakismeretet közöl, s melyben a tanár élő mintakép a tanítványra nézve: e baj orvosolhatása tekintetéből kéri a képezdei segédtanárságot rendes tanári állomássá alakíttatni.

Ez ügy, az általános tanügyi nagyobbyszerű reform körébe tartozván, a már erre megbizott egyházkerületi küldöttéghez utasíttatik, mely ez iránti véleményezését a szentpálnapi főiskolai vizsgák alkalmával készíttendő munkálatához kapcsoltan egyházkerületünk elé fölterjesztendő.

180. Fölemlítettvén a főiskolai tápintézeti lakszobáknak fölszereletlen, tanulásra alkalmatlan, az egészségre nézve a bennlakók nagy száma miatt felette veszélyes és szűk volta, s így azoknak fölszerelése s több alkalmas lakszobákkal szaporítása az intézet hitele érdekében égető szükségnek tűnvén föl:

A szükségelt számú tápintézeti lakszobáknak a lehetőséghez képesti s haladékot nem szenvedhető kiállítás, és fölszerelése a főiskolai gazdasági választmány által rögtön eszközöltetni határozottatott. S a mennyiben az új épületben lévő 10. és 11-ik számú lakszobák ezelőtt is tápintézeti lakszobákul használtattak fel, azok a jelenben benne szállásoló theológusoktól elvétetni, s a tápintézeti tagok részére szintén fölszereltetni határozottatnak.

181. Horváth Antal egyházkerületi ügyész, néhai Beleznay Miklós tábornok által tett főiskolai alapítványok tárgyában hivatalos jelentést adván be, s ugyanazon ügyre vonatkozólag az alapítványtevőnek egyik örökös utóda főtiszt. szuperintendens urhoz intézett levelében az érintett alapítványra vonatkozva több rendbeli fölvilágosítás iránti kérelmet intézvén:

Mind a hivatalos jelentés, mind az azzal rokon tartalmú kérvény, az ezek folytán kellő intézkedés, illetőleg ezen alapítványi ügy mibenlétét fölvilágosító előterjesztésnek főtiszt. szuperintendens ur kezeihez leendő mielőbbi beadása végett a főiskolai felügyelő választmányhoz utasíttatik.

182. Mitrovics Gyula ur főtisztelendő szuperintendens urhoz intézett kétrendbeli levelében külföldön eddig szerzett tapasztalatainak és körülményeinek elsorolása mellett további künn tartózkodhatása s annak folytán sikeresebb önképzése tekintetéből némi segélyben kéri magát részesíttetni.

A Mitrovics Gyula ur részére eddigelé utalványozva levő 600 frt előleg felül közpénztáraink valamelyikéből 300 o. é. frt segélyképen, és ugyanannyi a következő második évre is kiadandónak utalványoztatik.

183. A főiskola esküdt diákjai arra hivatkozván, hogy a főiskolánkban történt átalakítás folytán a theológiai tanfolyamot bevégzett ifju még azon évben, melyben iskolai pályáját bevégi, segédlelkészi vizsgát, s a tanfolyam elvégzése után rendes lelkész mellett töltött két év mulva a lelkészszé hivatásra képesítő vizsgát is le teheti, vagyis papképes lesz, holott az esküdt diákok mindamelllett is, hogy a rendes lelkészi vizsgán kívül más tudományokból is kell szigorlatot állaniok, a kedvezményben nem részesülnek, miután Patakon töltött esküdt diáki éveik alatt nem lévén a lelkészi teendők végzésére felszabadítva, itt töltött éveik után még két évig kell lelkész mellett segédkezniök, hogy a második vizsga letehetésére képesítve legyenek, s így annak kitéve, hogy második vizsgájukat az első után 5, sőt 6 év mulva tehetik le, holott azt két év mulva érhetnék el, ha első vizsgájuk után rögtön lelkész mellé menének segédül; ezen körülmény okozván ugymond azt, hogy az esküdt kar jelenleg alig áll pár tagnál többől, mivel a lelkészi pályára készülő végzett s vizsgázott ifjak inkább mennek segédlelkészül, mint Patakon töltsenek néhány évet s a néhány év alatt még se haladjanak kitűzött céljukhoz elébb. Ezeknek előrebocsátása után az iránt folyamodnak, hogy ha már a segédlelkészi vizsgát letették, az összes lelkészi teendők végzésére hatalmaztassanak fel, s ez által a segédlelkészekkel egyenlő színvonalra emeltetvén, a Patakon töltött esküdt diáki éveik is segédlelkészi évekül számíttassanak be.

E kérvényben felhozott imént elsorolt indokokon kívül, tekintve azt, miszerint a főiskolában huzamosabb maradás, az önképzésre ugyanott folyvást nyitva álló forrásoknak igénybe vételére mintegy mindennapi életszükséggé tevén, kilátás nyilik arra, hogy az egyházi pálya minél képzetebb férfiakat nyerend, kiknek gyakorlati több oldalúságukat az fejtendi ki, ha a segédlelkészi címnek valódilag megfelelve, a szertartási kellékeket is a főiskolai vagy városi lelkész oldala mellett alkalmazva, maguknak megszerzendik; már ezen szempontból is a folyamodó esküdt diákok kérelmét egyházkerületünk pártolni indokoltnak találja. Visszatekintve továbbá az esküdt diáki fenállott rendszernek jelenben is előnyösnek mutatkozó azon hivatására, mely szerint az ifjuságra fegyelmi befolyást, s mintegy békebiróságot gyakorolnának, mi a főiskola székhelyeül szolgáló város sajátyszerű körülményei mellett különösen célszerűnek látszik; tekintve továbbá, hogy egy szervezett esküdt diáki karban levő tanerők is növekedést nyernek, mennyiben az esküdt diákok karának tagjai, mint megannyi pót- vagy segédtanárokul lennének alkalmazhatók, az előterjesztett kérelem teljesítésével az érintett esküdt diáki karnak népesítését s ez által erősítését véli elérhetni egyházkerületünk.

Ezeknek előre bocsátása s annak elvül kimondása mellett, miszerint az esküdt diákok ezen minőségükben hármennyi időt töltenének is a főiskolában, az nekik egy segédlelkészi évbe számítandó lenne, melyen túl még egy évet rendes lelkész oldala mellett a főiskolán kívül segédlelkészi minőségben kellend tölteniök. Miután a kérelem a lelkészválasztásnak egész rendszerét érintvén, oly fontosnak tűnik fel, mely összes egyházainknak az egyházmegyék utján kihallgatását mellőzhetlenné teszi, egyházmegyéink fölhivatnak, hogy a főiskolai esküdt diákok kérelme felett indokolt nézeteiket jövő 1868. évi tavaszi gyűlésünkre az alsóborsodi egyházmegyének lelkészválasztásra vonatkozó javaslatát tárgyzó nyilatkozatukkal együttlegesen nyujtsák be.

148. Olvastatott Ivánka Sámuel énektanár azon előterjesztése, melyben az egyházi éneklés fontosságát fejtegetvén, annak lehető kifejlesztése iránt okokkal támogatott véleményét is előadja.

Az egyházkerületi kormány a templomi éneklés felvirágzása és lehető kifejlésének nagy horderejű fontosságáról meggyőződve lévén, ezen jelentés a

főiskolai előljárásának azon utasítással adatik ki, miszerint a bent előadottak azon részét illetőleg, mely azonnal teljesíthető, saját hatáskörében mielőbb intézkedjék, fontosabb részét illetőleg pedig az egyházkerületi küldöttséggel egyetértőleg jövő egyházkerületi közgyűlésünk elé indokolt véleményes jelentést terjeszzen elő.

Végül, mivel az orgona- és zongoratanulás tetemes hátránya nélkül az e végett szükséges zongorák megszerzése huzamos időre nem halasztható, iskolai főgondnok ő nagyméltósága a mulhatlanul szükségelt 5 darab zongora mielőbbi, s lehető legjutányosb áron leendő megszerzése iránti intézkedésre teljes tisztelettel felkérteni határozottatott.

185. Olvastatott az egyházkerületi küldöttségnek f. évi július 1—15-dik napjáig tartott ülései jegyzőkönyve. Annak 32-dik pontja, mely szerint Szücs István rajztanárnak a végett, hogy Pestre utazván, ott valamely jóhirű reáltanodában a szükséges körütekintést még a jelen tanfolyam tartama alatt megtehesse, egyházkerületi küldöttség a főtiszt. egyházkerület jóváhagyása reményében 150 ftot utalványozott.

Azon megjegyzéssel hagyatik helyben, miszerint Szücs István rajztanár ur hetenként a képezdében a rajzból is három tanórát leendő köteles adni.

A jegyzőkönyvnek többi pontjai helybenhagyatvau, — tudomásul vétettek.

186. A sárospataki határ tagosításánál a főiskola érdekei képviselőjével megbízott Évva András ur jelenti, miszerint a sárospataki határnak bodrogonnenni része az illető tulajdonosok közt felosztatván, a főiskola azon előnyben részesítettett, hogy a kapéri vételből eredett 2400 négyszegű birtoka, belefoglaltatván a főiskolának szánt két hold terület is, összesen 11,537 négyszeg ölnyi területben hasítottatott ki; továbbá, hogy a határ többi részében a tagosítási munkálat az idei nagy árvizek miatt félbeszakasztatván, erre vonatkozólag más alkalommal teendő jelentést.

Sárospatak városa közbirtokos lakosainak főiskolánk irányában tanusított nagylelkű segélyezéseért a midőn egyházkerületi közönségünk elismerését és szíves köszönetét jegyzőkönyvileg kifejezni elhatározta, egyidejűleg a gazdasági választmányt oda utasítja, miszerint a kimutatott területet azonnal birtokba vegye, s addig is, míg e tér rendeltetéséhez képest fűvész- és oltványoskertté alakíttatnék, vagy házilag műveltesse, vagy ha célszerűbbnek mutatkoznék, haszonbérbe adja ki.

187. Bay Bertalan ur, mint a néhai Nagy Sándor nemes-bikki lakos végrendeletének végrehajtója az érintett végrendelezőnek tömegéből a nemes-bikki, bábai, t.-oszlári, szederkényi egyházak részére hagyományozott összegek kifizetése után felmaradt 100 ft. összegnek főiskolánk pénztárába levő beszolgáltatásáról jelentését azon hozzátétellel adja be, miszerint ugyanazon említett tömegből még némi összegre számíthat főiskolánk.

Ezen jelentés tartalma tudomásul vétetvén; jelentést tevő végrendeleti végrehajtó ur, mint olyan, főiskolánk érdekének továbbá is figyelemmel kísérésére kéretik föl.

188. Dózsa Elek szentesi gimnáziumi tanár főiskolánk könyvtárának duplumai közül néhány példányt kér a szentesi gimnázium részére.

A kérelem teljesítetteti határoztatik, s miután jelen alkalommal a gömöri s unghi egyházmegyék részéről is hasonkérelem terjesztetett elő: e részbeni kielégítő intézkedhetés tekintetéből főiskolai könyvtárnokunk bizatott meg: hogy a főiskolai könyvtárban lévő duplumokat összeírván, azoknak jegyzékét a jövő 1868. évi januárhó végén összeülendő egyházkerületi küldöttségnek adja be.

189. Zombori Emőd a dúcensséget a rajz- és festészetre is kiterjesztetni kéri, hogy a rajz- és festészetben mint dúcens, órákat adhasson.

Folyamodónak ajánlata akként fogadtatik el, hogy az ellen, miszerint a rajz- és festészetben magánórákat a magántanítványokkal kötendő szabad alku szerint adhasson, egyházkerületünknek észrevétele nincsen.

190. A rimaszombati protestáns egyesült és miskolci főgimnáziumokból az 186⁶/₇. tanévi értesítvények fölterjesztvén:

Tudomásul vétel mellett egyházkerületünk levéltárába letétetni határozattak.

191. Az egyházkerületünkbeli egyházmegyék főjegyzői, hivatalos és sokszor kisebb-nagyobb költséggel és időföladozással járó működésök jutalmául az eddigi 21 frt. főjegyzői díjt a főtiszteletű egyházkerületnek már több ízben tett azon határozatára hivatkozva: miszerint a főjegyzői díjakat azonnal, mihelyt a pénztár kedvezőbb állása engedi, felebb emelni hajlandó leend — 50 o. é. frtra emeltetni kéri.

Kérelmök méltányosnak találtatván, az egyházmegyei főjegyzői díj jövőre az egyházkerületi közigazgatási pénztárból fizetendő 50 frt. átalányban alapíttatik meg.

192. A galaci reformált egyház annak előrebocsátásával, hogy azon reményben, miszerint néhai pálóci Horváth Mária ő nagysága által tett hagyomány folyó évi kamatja immár rendelkezése alá fog adadni, egy építendő templom helyiségére nézve alkut kötött, annak megszerzése végett a dicső emlékü urhölgy által a moldva-oláhországi misszió javára hagyományozott összegnek egy évi kamatát utalványoztatni kéri.

A b. e. pálóci Horváth Mária által a moldva-oláhországi misszió érdekében hagyományozott évenkénti segélyösszegnek fele, vagyis 350 o. é. frt. folyóvá tétetni, s mint olyan, Czelder Márton urnak a folyamodó egyház kérelméhez képest kiadatni rendeltetvén; másik felére nézve a főiskolai gazdasági választmány utasíttatik: hogy magát főiskolai egyházi algnodnok Hege-düs László urral érintkezésbe tévén, annak a rendelkezése alatt álló források igénybevételevel előlegezése iránt gondoskodjék.

193. A moldva-oláhországi misszió területén lévő calarasi egyház, egyházkerületünkhöz intézett folyamodványában a ploesti egyházból annak jelenlegi segédlelkészét eltávolíttatni, továbbá: hogy a moldva-oláhországi misszió területén lévő minden egyház lelkészét s tanítóját azon egyházkerülettől kérje, melynek pártfogásában leginkább részesül, valamint azt is elrendeltetni kéri: hogy a néhai pálóci Horváth Mária urhölgy által a moldva-oláhországi misszió javára tett hagyomány kamatai mindaddig, míg templom- és iskolával ellátva nem lesznek, a galaci és brailai egyházak érdekére fordíttassanak.

A folyó évi július 8. s több napjain Sárospatakon tartott egyházkerületi gyűlésnek 105. száma alatt kelt határozata a moldva-oláhországi misszió ügyének körülményes megvizsgálása végett a négy testvéregyházkerülettel egyetértőleg választandó bizalmi férfinak kiküldését rendelvén el; a folyamodó egyház kérelme fölötti érdemleges intézkedés megtétele azon időpontig halasztatik, midőn a kiküldendő férfiú eljárásának eredményéről jelentést adand.

194. Főtiszteletű szuperintendens ur a b. e. főtiszteletű Zsarnay Lajos ur emlékére történt aláírások eddigelé 500 o. é. frtot haladó eredményének előterjesztése mellett egyházkerületünket arra hívja föl, hogy a már meglévő s jelenleg a miskolci takarékpénztárban gyümölcsöző összeggel kíván-e a kijelölt célra rendelkezni, s illetőleg azt folyóvá tétetni?

A jelen ügyben hozott határozat értelmét tartva szem előtt elhatározott: hogy az eddigi begyűlt, vagy még begyűlendő összeg mindaddig, míg egy ifjúnak a főiskolai konviktusba leendő fölvételéhez kívántató 60 frt. tőkét képviselő 1000 forintra ki nem nővi magát, a miskolci takarékpénztárban betéve maradjon.

195. Ugyancsak főt. szuperintendens ur arról értesíti egyházkerületünket, hogy a tiszai ágostai hitvaslású egyházkerület kebelében levő eperjesi ev. főiskola kétszázados fennállásának emlékére tartott ünnepélynél az illető egyházi s iskolai hatóság részéről történt meghívás folytán mind egyházkerületünk, mind sárospataki főiskolánk képviselve volt.

Főtisztiszteletű szuperintendens urnak e részben tett intézkedése egyházkerületünk jóváhagyásával találkozva vétetett tudomásul.

196. Ugyancsak főtit. szuperintendens ur előterjeszti, hogy a szuperintendensi hivatal jövedelmének egyik ágát képező tornamegyei perkupai malom oly állapotba jutott, melyben tovább hagyatnia a haszonvehetetlenség veszélyét vonná maga után, s kikerülhetlen, hogy reá tetemesebb költség fordíttassék. Miután pedig az több évi jövedelmét fogná felemészteni, annak minő forrásból leendő fedezését egyházkerületünk intézkedése alá bocsátja.

A tetemesebb összeget igénylő építkezés költségeinek közpénztárunkból leendő fedezése méltányosnak találtatván, annak a bemutatandó költségvetés nyomán leendő eszközlésével pénzügyi választmányunk bizatik meg.

197. Ubrizsy János báji lelkész panaszosan terjeszti elő, miszerint 1856-ik évben örösi állomásáról a báji egyházba hivatván s rendeltetvén be: a dorogi cs. k. adóhivatal által e címen tőle 15 frt. fizetés után járuló illeték követeltetett, mely iránt a mint a folyamodványához csatolt idéző levél mutatja, már a magyar kormány által is két ízben megintetett; kéri ezért ez őt érzékenyen terhelő követelés alóli fölmentését a főt. egyházkerület útján a magyar kir. minisztériumnál eszközöltetni.

Egyházkerületi kormányunk az egyházi személyeket súlyosan terhelő ezen adóztatás neme ellen már több ízben keresvén meg az illető kormányhatóságokat; főt. szuperintendens ur ujjolag fölkeretik, hogy az egyházi személyeket ekként terhelő ezen adóztatás megszüntetése iránt a magyar kir. pénzügyminisztériumot megkeresni sziveskedjék.

198. A sátoralja-ujhelyi takarékpénztári igazgatóság a c. takarékpénztárnak 1866. évi forgalmi kimutatását megküldvén, egyszersmind arról értesít, hogy egyházkerületünk részére kamatosztalékul egy részvény után 13 frt. 50 krt utalványoztatott.

Tudomásul vétetvén; az utalványozott osztalékok egyházkerületi pénztárnokunk által bevétetni rendeltettek.

199. Zsory Lajos borsodmegyei Bódva községbeli földbirtokos a szülői halála után hátramaradt s az egyházkerületi pénztárt illető 966 frt. kölcsön összegből öt negyed-részben illető, vagyis 253 frt. 57 és fél kr. erejéig terhelő összeget nála kamatozás végett továbbá is meghagyatni, egyszersmind az annak behajtása végett ellene intézett keresetet megszüntetni kéri.

Ezen kérvény kellő további intézkedés végett az egyházkerületi pénzügyi választmányhoz utasított.

Jegyzették: Bálint József egyházkerületi főjegyző a 144, 145, 146, 147, 148, 149 — b, e, f, g, h, k, l, n, o, p, 155, 156, 157. 161, 164, 165, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 178, 179, 180, 190, 191, 197.

Apostol József világi jegyző: 149 — a, c, d, 150, 154, 158, 159, 162, 163, 168, 173, 174, 175, 176, 181, 182, 183, 187, 188, 189, 192, 193, 194, 195, 196, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206.

Fekete Dezső tiszteletbeli világi jegyző: 149 — i, m, 151, 152, 153, 160, 177, 184, 185, 186, 207, 208, 209-dik pontokat.

Kiadta

Bálint József,
egyházkerületi főjegyző.

Tárgymutató arra, hogy mely határozatok kiket illetnek.

- A szuperintendensi hivatalt: 149 — c, f, 174, 197.
 Főgondnok ur ő nagyméltóságát 149 — f, 184.
 A testvér egyházkerületeket: 149 — g.
 Egyházmegyéket általában: 149 — i, 171, 173, 175, 177, 178 — e, 183.
 Esperesi hivatalokat: 144, 149 — i, 150, 153, 178 — b, d, e.
 Főiskolai igazgatóságot: 149 — k, n, o, 180, 184, 185, 186, 192.
 Egyházkerületi küldöttséget: 149 — l, 179, 184.
 Főiskolai felügyelő választmányt: 181.
 Abauji egyházmegyét: 157, 158, 159, 160.
 Felsőborsodi egyházmegyét: 161, 162, 163.
 Gömöri egyházmegyét: 165.
 Tornai egyházmegyét: 173.
 Hegedűs László főiskolai egyházi algondnokot: 149 — b, d, k.
 Mocsáry Lajos főiskolai világi algondnokot: 149 — d.
 Egyházkerületi jegyzői hivatalt: 155.
 Szabó András unghi esperest: 149 — p.
 Futó Dániel abauji esperest: 178 — b.
 Egyházmegyei főjegyzőket: 191.
 Pénzügyi választmányt: 166, 167, 182, 191, 196, 198, 199, 200, 201,
 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209.
 Egyetemes tanügyi bizottmányt: 178 — d.
 Horváth Antal egyházkerületi ügyvédet: 149 — a.
 Korláthi egyházat: 160.
 Galatzi egyházat: 192.
 Kalarási egyházat: 193.
 Bay Bertalant: 187.
 Erdélyi János tanárt: 188.
 Battó István miskolci polgárt: 149 — c.
 Bódogh Károlyt: 149 — d.
 Dr. Heiszler Józsefet: 149 — k.
 Béky Sámuel lelkészt: 157.
 Özveggy Várady Dánielné Árvai Klárát: 169.
 Szücs István rajztanárt: 185.
 Mitrovics Gyulát: 182.
 Zombori Emődöt: 189.

Ára 25 kr.